

STORTINGET

Representantforslag 59 L

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Seher Aydar og Bjørnar Moxnes

Dokument 8:59 L (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Seher Aydar og Bjørnar Moxnes om å gjenopprette Sivilombudets innsynsrett i regjeringens dokumenter

Til Stortinget

Bakgrunn

Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (Sivilombudet) skal føre kontroll med den offentlige forvaltningen og alle i dens tjeneste for å hindre at det øves urett mot den enkelte, og for å bidra til at forvaltningen respekterer og sikrer menneskerettighetene. For å utføre denne viktige rollen i demokratiet og rettsstaten er det helt avgjørende at Sivilombudet har innsyn i myndighetenes dokumenter. Sivilombudets innsynsrett ble imidlertid innskrenket i forrige stortingsperiode da Stortinget i forbindelse med behandling av Rapport fra utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon, Dokument 21 (2020–2021) kapittel 10, jf. Innst. 409 L (2020–2021), vedtok et forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og uavhengig representant om å tilføye følgende unntak fra Sivilombudets innsynsrett i sivilombudsloven § 20:

«Unntatt fra dette er regjeringsnotater og dokumenter direkte knyttet til disse.»

Forslaget var direkte i strid med det samtlige partier i det tverrpolitiske utvalget til å utrede Stortingets kontrollfunksjon (heretter Harberg-utvalget) hadde gått inn for i sin rapport (Dokument 21 (2020–2021)). I Innst.

409 L (2020–2021) skrev også en enstemmig kontroll- og konstitusjonskomité at Harberg-utvalget i sitt arbeid har

«lagt til grunn en klar forutsetning om at det er kontrolløren, og ikke den kontrollerte, som må definere hva de i sitt oppdrag trenger innsyn i.»

Forslagsstillerne mener det var svært uheldig at det borgerlige flertallet snudde i løpet av behandlingen av saken på Stortinget og i stedet for å hegne om Sivilombudets innsynsrett, foreslo og vedtok å innskrenke den.

Dette representantforslaget går ut på å endre sivilombudsloven § 20 ved å fjerne regjeringens adgang til å nekte Sivilombudet innsyn i regjeringsnotater og dokumenter direkte knyttet til disse. Hensikten er å gjenopprette Sivilombudets innsynsrett i regjeringens dokumenter for å sikre befolkningens vern mot urett og maktmisbruk.

Lovendringen som innskrenker Sivilombudets innsynsrett, trådte i kraft 1. juli 2021. 13. desember varslet sivilombud Hanne Harlem i et intervju med VG at regjeringen allerede har benyttet den nye unntaksbestemmelsen til å begrense Sivilombudets innsyn i opplysninger. Konsekvensen var i ett av tilfellene at Sivilombudet ikke kunne avgjøre om klagerens rettigheter i den konkrete saken var ivaretatt av forvaltningen.

Sivilombudet fastslo også følgende til VG om de negative konsekvensene av innskrenkingen av innsynsrett:

«Det er et tankekors at Sivilombudet, som jobber for at enkeltmennesker ikke skal utsettes for urett fra forvaltningen, ikke skal få innsyn. Å ha fullt innsyn i alle dokumentene er også viktig for at vi skal kunne forsikre oss om at alt er i orden. Hvis det oppstår tvil om vi har

fått undersøkt alt i en sak, kan det skape usikkerhet rundt om våre uttalelser er gitt med forbehold.»

Forslagsstillerne stiller seg bak Sivilombudets bekymring.

Forslagsstillerne mener dessuten at dersom Stortinget ikke reverserer innskrenkingen av Sivilombudets innsynsrett, så vil det settes en farlig presedens som kan bidra til innskrenking av andre kontrollorganers innsynsrett. Det vil også gi grunn til å stille spørsmål ved Stortingets vilje til å ivareta sin kontrollfunksjon generelt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

V e d t a k t i l l o v

om endring i sivilombudsloven

I

I lov 18. juni 2021 nr. 121 om Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (sivilombudsloven) gjøres følgende endring:

§ 20 første ledd annet punktum oppheves.
Nåværende tredje punktum blir annet punktum.

II

Loven trer i kraft straks.

21. desember 2021

Seher Aydar

Bjørnar Moxnes

